

цилука, развијали су се у народу занати у вези са овим редом: ковачки, самарцијски и мутавцијски. По целој области око Ивањице налазе се остаци од „ковачких вигњева“, као и многа топографска имена и породична презимена постала у вези са ковачким занатом, некад врло много развијеним по селима. По селима су биле многе *ћеране*, у којима су мутавције израђивале од козрине торбе, вреће и покровце.¹ Неколико се породица презива *Самарцићима*.² Кирицилук је код многих појединаца развио смисао и способност за спекулативно-трговачке послове, а нарочито за механски и пекарски занат. Као кириције познавајући добро све пролазне путеве и места, многи су се Старовласи од Ивањице раселјавали и као пекари или кафеције економски се истицали (на пр. у Чачку — кафеција Кривокућа, некад на Бумбаревом Брду и Мрчајевцима, сад у Чачку такође кафеција Главинић, у Крагујевцу — пекар Вујовић, Београду — хотелијери Боторићи, пекар Спасојевић и др.). Има их насељених до самог Дунава (на пр. Караклаје у Брестовику, код Грошце и Бабићи у Корбову код Кладова), око Соко Бање (Насеља, XVII, с. 39.) и у Вел. Лаолу код пожаревачког Петровца.

Рад. Ускоковић.

СПЛАШЊАВАЊЕ НИВОА ОХРИДСКОГ ЈЕЗЕРА ОД 1924 ДО 1927 ГОДИНЕ

Познато је, да је ниво Охридског Језера био раније нижи и да је у новије време нарастао. *Ј. Цвијић* помиње пут који је водио поред језера из Охрида за Стругу, и који је данас делимице потопљен, Потопљене путеве помиње *Цвијић*, по казивању рибара, и на северозападној обали код манастира Калишта, и на источној обали код Пештана и Св. Заума. И данас мештани говоре о тим потопљеним путевима. Како је ниво језера од испитивања *Цвијићевих* и даље растао, то се код Охрида стари пут више ни мало не види.

По тврђењу Охриђана око 1912. године ниво је био нижи но данас, како они кажу за 2 метра. Толико зацело није, али има доказа да је ниво отада нарастао. То се, уосталом, у Охриду види и по потопљеним зградама и кућама.

Као главне разлоге рашћењу нивоа *Цвијић* наводи климске промене и нечишћење Дрима код Струге. Доиста, јаки јужни ветрови наносе велике количине песка у Дрим на његовом излазу; излаз се толико заспе да не може да прими довољну количину воде. Ниво језера расте и вода се разлива по равници око Струге.

Око 1870. године Дрим је чишћен, и ако на примитиван начин, те је пењање нивоа било спорије; од како је чишћење престало ниво је нагло растао. Од скора је предузето поново чишћење Дрима модерним багером. Багеровање је почело од села Враништа, 5 км. испод Струге, и ишло ка језеру. Са чишћењем се стигло до близу језера. Колико је утицало багеровање, не може се тачно рећи, јер није потпуно завр-

¹ Од породице Мутапа из Брезове више Ивањице је породица војводе Лазара Мутапа у Прислоници код Чачка.

² Самарцићи из Рокцију причали су ми да је њихов предак — „Стари Самарција“, пореклом од велике херцеговачке породице Зимоњића, досељен од планине Златара у ариљско Добраче, дуго времена радио самарцијски занат.

шено; али да је имало извесног утицаја, види се по томе што је ниво последњих година у опадању. Из података о стању нивоа од 1924. до краја 1927. године види се да је најниже стање воде било јуна 1927. године. Можда је имало неког утицаја и то, што је то лето било врло сиромашно атмосферским талозима, али свакако је највише утицало чишћење Дрима.

Ти су подаци са водомера на пристаништу у Охриду. Свакога јутра у 7 часова бележено је стање на водомеру. Ово су стања од 1924. године до данас: 1924.: 19-V. = 1,10 м.; 1925.: 23-I = 0,61 м., 18-V = 0,80 м., 19-X. = 0,53 м.; 1926.: 21-I = 0,94 м., IV. = 0,88 м., V = 0,90 м., VI. = 0,85 м., XI. = 0,51 м.; 1927.: II. = 0,63 м., V. = 0,80 м., VIII. = 0,51 м., X. = 0,46 м. и XII. = 0,72 м.

Из ових се података види да је ниво последњих година у опадању: док је 1924 на водомеру била висина 1,10 м. 1927. највише стање је 0,80, а најниже 0,46 м.; то је уједно и најниже стање за последње четири године.

Осцилирања нивоа виде се у току једне године, па и у току једног месеца; она зависе од колебања атмосферских талоба. У 1926. и 1927. години осцилирања нивоа била су оваква: 1926.: I = 0,94, II = 0,94—92, III = 0,92—88—92, IV = 0,88—89, V = 0,89—88—90—89, VI = 0,89—85—90, VII = 0,89—81, VIII = 0,80—68, IX = 0,67—61, X = 0,61—55, XI = 0,55—56—54 и XII = 0,54—57; 1927.: I = 0,58—65, II = 0,65—68—64—63—68, III = 0,68—74, IV = 0,74—75, V = 0,75—80—78, VI = 0,74, VII = 0,62, VIII = 0,51, IX = 0,54—52—50, X = 0,49—46—48—47, XI = 0, 48—47—53—52 и XII = 0,51—52—72.

Славка Ђорђевић.

ИНСОЛАЦИЈА НА СРЕДЊЕМ И ЈУЖНОМ ЈАДРАНСКОМ ПРИМОРЈУ

Инсолација или сунчева зрачна енергија, коју обично зовемо сунцем и сунчевим сјајем, веома је важан климатолошки чинилац. Од јачине и трајања сунчева сјаја зависи температура одређеног места, и све остале атмосферске појаве које су са њим у непосредној или посредној вези. Променама у интензитету и трајању сунчева зрачења условљена је и општа атмосферска циркулација, као и најопштији типови климата, чиме је њен значај довољно истакнут.

Али је трајање сунчева сјаја исто тако важно за здравствене прилике разних крајева, јер је добро познато да у великој мери упливише на виталност безбројних микроба и бактерија у ваздуху. Наиме, сунчеви зраци непосредно уништавају највећи број бактерија, према томе имају улогу снажног дезинфектора, ослобађајући ваздух од штетних клиста и заматака болести. Под утицајем сунца, споре прострела и црнога пришта изгубе свој патогени карактер, а бацили туберкулозе, изложени дуже време сунчевим зрацима, угину.¹ С тога су сунчана поднебља у опште здрава. Зна се колико је здрав ваздух у сувим пустињским пределима и на високим степама континенталних крајева, на пример Јужне Африке, где Сунце сија преко 3000 часова у току године.

¹ W. J. von Beber, Hygienische Meteorologie. Für Aerzte und Naturforscher (F. Encke, Stuttgart, 1895, X + 330 стр.).